

БИЗНЕС КОМПАС за Полша през 2020 г. и 1-во полугодие на 2021г.

1. Обща информация

Република Полша е държава в Централна Европа. Тя граничи с Германия на запад, с Чехия и Словакия на юг, с Украйна и Беларус на изток, и с Литва и Русия на север, както и с Балтийско море.

ТЕРИТОРИЯ - 312 679 км², девета по големина държава в Европа.

НАСЕЛЕНИЕ - 38,5 милиона жители, шеста по население държава в Европейския съюз (ЕС).

СТОЛИЦА - Варшава.

РЕЛИГИИ - Полша е светска държава. Преобладаваща религия е католицизма, като 87% от населението са католици.

НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК - 11 ноември - Национален ден на независимостта на Полша.

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА - полска злота 1 ИПК = 4,57

ОФИЦИАЛЕН ЕЗИК - полски език.

ДРУГИ ОСНОВНИ ЕЗИЦИ - няма.

2. Държавно устройство

Форма на управление - Парламентарна република, парламентарна демокрация.

Законодателна власт - Двухкамерен парламент, Долна камара - Сейм с 460 депутати, Горна Камара - Сенат със 100 сенатори.

Президент - Анджей Дуда, втори мандат

Изпълнителна власт - Президент и Правителство. Президентът е най-висшия представител на страната във вътрешните и международни отношения и главнокомандващ полската армия. Правителството управлява страната, но е отговорно пред парламента. Президентът назначава министър-председателя, който формира правителство. Министър-председателят лично избира министрите, които формират кабинета и разпределя техните ресори по министерства. Съгласно Конституцията, правителството се гласува от долната камара (Сейма).

Правителство:

Матеуш Моравецки - Министър Председател, министър на цифровизацията,

Заместник-министър председатели:

Ярослав Качински - вицепремиер, сигурност

Пиотр Глински - вицепремиер, министър на културата и националното наследство

Яцек Сашин - вицепремиер, министър на държавните активи

Гжегож Пуда – вицепремиер министър на земеделието и развитието на селските райони

Министри:

Пшемислав Чарник - министър на образованието

Тадеуш Кошчински - министър на финансите, фондовете и регионалната политика

Анджей Адамчик - министър на инфраструктурата

Камил Бортничук – Министър на спорта и туризма

Мариуш Блашчак - министър на националната отбрана

Марлена Малонг - министър на семейството и социалната политика

Збигниев Жиобро - министър на правосъдието, Главен Прокурор

Мариуш Камински - министър на вътрешните работи и администрацията, координатор на специалните служби

Збигнев Рау - министър на външните работи

Пиотр Новак – Министър на развитие и технологията

Анна Москва - министър на климата и околната среда

Адам Ниеджиелски- министър на здравеопазването

Конрад Шимански – Министър по въпросите за ЕС

Михал Дворчик - министър и член на Министерския съвет

Михал Чиешлак - министър и член на Министерския съвет

Лукаш Шрейбер - министър и член на Министерския съвет

Михал Вуйчик - министър и член на Министерския съвет

Последни проведени парламентарни избори /вкл. резултати от изборите/ -

През м. октомври 2019 г. се проведеха редовни парламентарни избори. 460- членния състав на парламента се представлява от следните партии:

Право и справедливост - 235 мандата, 43,59 %;

Гражданска Коалиция, Гражданска платформа, Новочесна и Зелени -134 мандата 27,04 %;

Съюз на Демократичната Левица, 49 мандата, 12,56 %

Полска селска партия - 30 мандата, 8,55 %;

Конфедерация Свобода и Независимост, 11 мандата, 6,81 %

Немско малцинство, 1 мандат, 0,17 %

3. Икономика и основни макроикономически показатели на страната

БВП на страната

- Съотношение държавен/частен сектор и приноса им за формиране БВП на страната. Съотношението държавен/частен сектор в БВП на страната е приблизително 25% държавен сектор към 75% частен сектор. Засилва се присъствието и значението на държавния сектор.

През пролетта на 2021 г. полската икономика набира скорост. Годишната динамика на брутния вътрешен продукт надмина всички рекорди, което обаче до голяма степен се дължи на изключително ниската база от предходната година.

През второто тримесечие на 2021 г. брутният вътрешен продукт на Полша е бил с 1,9% по-висок в реално изражение (т.е. след отчитане на инфлацията) в сравнение с предходното тримесечие, съгласно данните на полската статистическа служба. В сравнение със съответното тримесечие на предходната година това означава увеличение с цели 10,9% (данните не се коригират сезонно).

Отчетеният резултат се оказва малко по-слаб от повечето прогнози. Икономистите очакват

през второто тримесечие полският БВП да се увеличи с 2,1% на тримесечие и с 11,0% на годишна база. Едно тримесечие по-рано полската икономика нараства с 1,3% (след преразглеждане от + 1,1% на тримесечие) на тримесечна база, но резултатът все пак е с 0,9% по-нисък в сравнение с последното тримесечие на 2020 г.

Впечатляващият годишен ръст до голяма степен се дължи на факта, че имаме предвид катастрофалното второ тримесечие на 2020 г., когато БВП спадна с рекордните 8,9% на тримесечие и 8,3% на годишна база. Това беше най-дълбокият спад на икономическата активност в Полша от поне 25 години, тъй като са достъпни съпоставими данни. Миналогодишният срив беше резултат от политиката на ограничения, която принуди затварянето на цели сектори на икономиката за няколко седмици.

Данните потвърждават колко бързо отмяната на ограниченията през второто тримесечие на 2021г. доведе до връщане на икономиката към почти пълна нормалност. Растежът отразява, от една страна, силно възстановяване на потреблението, връщане към секторите на услугите и, от друга страна, все още силен износ и висока активност в производството. Всички анализатори очакват потвърждение на тези досега меки сигнали за ясно възраждане на инвестиционната активност на компаниите.

Благодарение на силното възстановяване през третото тримесечие на 2020 г. и положителните резултати през първото и второто тримесечие на 2021 г., полският БВП вече успя да се върне към нивото на блокиране преди Covid. Актуални остават прогнозите за растежа на БВП за цялата година с 5,4%. Полша следва да остане начело на страните от ЕС, от гледна точка на темповете на икономически растеж.

- Макроикономически показатели / в табличен вид/ с аналитичен коментар 2021 г.

Характерно за полската икономика през първите две тримесечия на 2021 г. беше бързият растеж на БВП, рекордно ниската безработица, стабилният растеж на заплатите, положителното миграционно салдо и умереното нарастване на кредитите. Всичко това означава един изключително добър период за полската икономика. Според повечето икономически анализатори, тя се определя като най-добрата в икономически аспект след 1989 г.

Полската статистическа служба обяви, че инфлацията през септември 2021 г. възлиза на 5,9% г / г. в сравнение с 5,8 процента. Съгласно прогнозите на Полския Съвет за Монетарна Политика, инфлацията до края на 2021 г. ще достигне 7 %.

Нарастващата инфлация се подхранва от високото увеличение на цените на горивата (+ 28,6%г / г), храните (+ 4,4%) и енергията (7,3%). Тези увеличения могат да се ускорят още повече поради октомврийското увеличение на цените на газа или високите цени на петрола на световните пазари. Създадена се ситуация най-вероятно ще предизвика реакцията на Съвета за Монетарна Политика, под формата на леко увеличаване на основния лихвен процент, който през последните години се запази на много ниски нива.

През август 2021 г. в текущата сметка на платежния баланс, са регистрирани отрицателни салда на търговията със стоки (6,5 млрд. PLN), първичния доход (9,8 млрд. PLN), положителния баланс на услугите (8,2 млрд. PLN) и вторичния доход (0,4 млрд. PLN).

През август 2021 г. стойността на износа на стоки възлиза на 99,5 млрд. PLN, което означава увеличение с 19,2 млрд. PLN (т.е. 23,9%) в сравнение със съответния месец на 2020 г. Август, подобно на юли тази година се характеризира с по-висока динамика на вноса от износа на стоки.

Според данните на централната банка стойността на вноса на стоки, в сравнение с август 2020 г., се е увеличила с 29,2 млрд. PLN (т.е. с 38,0%) и е достигнала нивото от 106,0 млрд. PLN. Приходите от износ на услуги възлизат на 22,8 млрд. PLN и в сравнение с август 2020 г. се увеличават с 2,0 млрд. PLN (т.е. с 9,6%). Стойността на разходите възлиза на 14,6 млрд. PLN и се увеличава с 2,3 млрд. PLN (т.е. с 18,6%) в сравнение с август 2020 г.

Според прогнозите на МВФ, през 2021-2022 г. полската икономика ще се увеличи със 5,1% годишно. Така МВФ повиши прогнозата си за растеж на БВП за тази година от 4,6% до 5,1%, а за следващата година понижи прогнозата от 5,2% до 5,1%.

Експертите на МВФ прогнозира, че през 2021 г. средната годишна инфлация в Полша ще бъде 4,4%, а през 2022 г. тя ще спадне до 3,3%, при равнище на безработица съответно 3,5% и 3,2% процента през 2021 г. и 2022 г. В края на 2022 г. инфлацията в Полша ще възлиза на 2,6%.

Освен това МВФ прогнозира, че през 2021-2022 г. салдото по текущата сметка в Полша ще остане положително и ще бъде равно на 2,3% БВП през 2021 г. и 1,6% през 2022 г.

Следва да се отбележи, че златният период по отношение на имиграцията беше използван правилно по отношение на неговото регулиране. Работната ръка от Украйна и Беларус в

момента е изключително ценна (около 2 милиона заети лица), а улесняването на заетост и задържането на гражданите от Украйна и Беларус в Полша трябва да бъдат приоритет, особено след като други страни вече се отвориха.

растеж на БВП през 2020г.				растеж на БВП през 2021г.			
средно -2,7 %							
I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
2,0 %	-8,3%	-1,7 %	- 2-7%	-09%	---	---	---

От 2018 г. Полша е част от групата на 25-те страни с развити икономики. В резултат на това Полша е в групата на 25-те най-развити световни пазари, редом с Германия, Франция, Япония, Австралия и САЩ.

Основните макроикономически данни за януари-май на 2021 г. са следните:

- Растеж на продадена промишлена продукция – 18,1 %, в промишлената преработка продукцията се е увеличила с 19,2 %;
- Увеличение на строително - монтажната продукция с 6,7 %;
- Нивото на цените измервани според индекс CPI е с 3,5 % по-висок от предходната година;
- Броя на регистрирани безработни – 1026,7 хиляди (увеличение с 1,5 %);
- Ниво на регистрирана безработица – 6,1 %;
- Средно номинално месечно възнаграждение бруто в сектора на предприятията - 5 702 злоти (номинален растеж с 7,4 %);
- Средна пенсия и рента в извън селскостопанската осигурителна система - растеж с 7,4 %, а средната пенсия и рента на индивидуалните земеделци се е увеличила номинално с 4,3%;
- Реализацията на доходите е в размер на 44,9 %, а на разходите 35,4 % планирани в бюджета. Бюджетния излишък е в размер на 9,4 милиарда злоти;

- Съветът за парична политика (КРР) не е променил нивата на основния лихвен процент;
- Полската злата поевтиня по отношение на еврото и поскъпна по отношение на долара;
- В края на април 2021 г. по текущата сметка на платежния баланс е регистриран излишък в размер на 4 696 милиона евро, за този период през предходната година е бил в размер на 5 723 милиона евро.

От данните за икономиката на Полша става ясно, че нивото на живот и заетостта в страната значително се приближават до средните нива в ЕС. Структурата на БВП на страната показва, че неговия растеж се дължи на: относително високото вътрешно потребление, все още големите инвестиции и бързо нарастващия износ. Нещо повече, през цялото време се запазва много доброто състояние на пазара на труда. Равнището на безработицата е на рекордно ниско ниво през последните години. Съществено се забелязва липсата на средно и високо квалифицирани кадри. Липсата на работна ръка сред ниско квалифицираните кадри до голяма степен се допълва с работници предимно от Украйна и Беларус. Според достъпните данни в Полша актуално работят около милион и половина до два милиона украински и беларуски граждани, за което благоприятстват изгодните условия за пребиваване и работа на украинците въведени от полското правителство. Това означава, че всеки пети работник е от Украйна или Беларус.

Правилни се оказаха положителните прогнози за множеството социални програми финансирани от полското правителство, които увеличиха значително вътрешното потребление. Не без значение е и съществената и адекватна подкрепа за бизнеса по време на пандемията от КОВИД-19, осъществена с помощта на множество правителствени програми. Изключително положително следва да се оцени пакета от мерки предприети по отношение на уплътняване на данъчната система, в резултат на които се увеличиха приходите в бюджета. От голямо значение за това бе въвеждането на уединен контролен плик (ежемесечно изпращане на данъчните власти списък с контрагентите и опис на фактурите) и използването на IT решения за установяване на субектите подлежащи на данъчна проверка.

През 2021 г. правителството продължава да увеличава частта разходи от БВП свързани със семейната политика. Увеличават се разходите свързани с пътна и железопътна инфраструктура, предназначени за военна отбрана. Предвидени са средства за безплатни лекарства за пенсионерите.

Въпреки трудния период нарастващото търсене на служители, както и систематичното увеличение на възнагражденията бяха един от икономическите символи през изминалата година. Друг важен аспект е, че през последните месеци икономиката расте много по-бързо от задълженията на държавата. От гледна точка на брутният вътрешен продукт обаче те са все още твърде високи. Постоянно нарастващият износ в полската икономика, трябва да се оцени положително. През 2020 г. към Полша бяха изпратени по-малко парични средства от поляците, пребиваващи извън родината си. Високата оценка заслужава ограничаването на нелоялната

конкуренция, включително уплътняването на данъчната система.

В началото на 2021 година Полското правителство обяви „мащабна програма за преразглеждане на полския дневен ред“. Програмата обхваща почти всяка сфера от общественно-политическия живот и достига до значителното мнозинство. Става въпрос не просто за програма, а за нов социален договор. Части от програмата вече се въвеждат. Общият брой на подготвените законопроекти надхвърля сто. Програмата включва увеличаване на разходите за здравеопазване (пандемията е показала, че здравето е най-важното), засилена подкрепа за родителите, пенсионерите, покупателите на жилище, както и мащабни инвестиции в инфраструктура, които се очаква да разкрият 500 хил. работни места. Разходите за здравеопазване ще бъдат увеличени от 4% на 6% от БВП през 2023 г. и на 7% през 2027 г. Планът предвижда реформа на данъчната система, която ще доведе до намаляване на данъчното бреме на 18 млн. поляци. Сред най-коментираните елементи е увеличаването на необлагаемия минимум на 30 хил. злоти от сегашния праг 3 091 злоти (съответно 6 624 и 683 евро). По думите на премиера това ще доведе до изграждане на средна класа от всички, а не само от малък брой граждани. Вследствие на промените ще отпадне данъкът върху пенсиите до 2 500 злоти. На поляци, завръщащи се от емиграция, ще бъдат изплащани еднократно 50 000 злоти от 2022 г.

Новата програма е продължение на обявената през 2017 г. от полското правителство „стратегия за отговорно развитие“, която не е изцяло реализирана, а изпълнението ѝ не е отчетено. Обявените действия представляват политически и икономически отговор на необходимостта от преодоляване на икономическите последствия от епидемията. В предложените мерки осезателно се вижда продължение на теорията, която помогна за спечелване на изборите през 2015 г., че след промените се е стигнало до неправилно преразпределение на доходите и ползите от бързото икономическо развитие на Полша, което е довело до забогатяване на малка част от населението за сметка на по-многобройното по-бедно население. Според управляващите данъците са един от най-важните инструменти за изравняване на неравенството и повече социална справедливост. До този момент в Полша данъците бяха само намалявани, като най-бедните плащат най-голяма част от заплатата си, а най-богатите - най-малката, което новата програма на правителството цели да промени.

- **Природни ресурси** - каменни и лигнитни въглища, медни, цинкови, оловни руди, сребро, сяра, каменна сол, природен газ.
- **Степен на развитие на отделните сектори:**

Селското стопанство

Според предварителните резултати от Общото преброяване на земеделието през 2020 г., публикувано от централната статистическа служба в края на март, в Полша има приблизително 1,317 милиона ферми. В сравнение със състоянието, представено в преброяването през 2010, то са по -малко с приблизително 190 хиляди, което е по-малко от 13 процента.

Броят на фермите намалява, но има все повече големи ферми. През 2010 г. средната фермерска площ е била 9,8 ха. Днес тя е 11,1 ха, увеличение от 13%. през последните десет години.

Структурата на стопанствата е претърпяла леко подобрение, до 52,5 процента от 54 процента през 2010 г. дялът на най -малките стопанства с площ до 5 ха земеделска земя намалява. В същото време дялът на стопанствата с площ от 15 ха и повече обработваема земя нараства от 13,0% през 2010 г. на 15,8 процента през 2020 г.

Зърнените култури все още доминират. Според предварителните резултати от преброяването през 2020 общата площ на земеделските земи във ферми възлиза на приблизително 14,6 милиона ха. През последното десетилетие, площта на земеделските земи е намаляла с приблизително 200 хиляди хектара, което е намаление с приблизително 1,5 %. В сравнение с 2010 г., през 2020 г. засятата площ на тези стопанства се е увеличила с приблизително 340 хиляди хектара (3,3%), докато площта на овощните градини намалява с приблизително 50 хиляди, (приблизително 14%) и трайни пасища около 45 хил. ха (около 1,4 %).

В сеитбената структура зърнените култури все още са доминиращата култура (70%). Площта на отглеждане на различни видове зърнени култури възлиза на приблизително 7,37 милиона ха.

В сравнение с 2010 г. в структурата на културите с 4,5 %. процента дялът на зърнените култури общо намалява с 1,5 %. процента картофи. Дялът на рапицата и ряпата, както и полските зеленчуци остава на същото ниво като преди 10 години. 0,3 % от друга страна, дялът на захарното цвекло се увеличи.

Популацията на едър рогат добитък в Полша през миналата година възлиза на 6,3 милиона глави, което означава увеличение от над 550 хиляди, тоест с почти 10 процента в сравнение със състоянието от преди десетилетие. Популацията на прасета възлиза на 11,2 милиона глави и е над 26 % по -ниска в сравнение с 2010 г. През 2020 г. е имало средно 24 говеда на една ферма, отглеждаща определен вид животни (през 2010 г. е 11 глави) и 133 глави прасета (в сравнение с 39 глави през 2010 г.).

През изминалата година полските ферми са разполагали с приблизително 1,4 милиона трактори, тоест близо 2 % повече, отколкото през 2010 г. През 2020 г. се падат средно около 1,1 трактора на ферма. Модернизацията и наличието на различни източници на финансиране за закупуване на съвременни машини доведоха до възходяща тенденция в оборудването на стопанствата със селскостопански машини и оборудване. През 2020 г. има приблизително 167 хил. комбайни, което дава ръст с над 10 процента.

В сравнение с 2020 г. темпът на растеж на средните продажни цени на земеделските земи беше по-висок. Цената на обработваемата земя в частния сектор се увеличи до 49,4 хил злоти\ на ха (в сравнение с 42,4 хил. преди година).

През последните години се наблюдават динамични процеси на модернизация, интензификация и специализация на производството в селското стопанство, а с него идва и регионализацията му. Зоните на централна, източна и северна Полша са райони с преобладаване на ръжени и зърнени култури и царевица. Овощните и плодовите насаждения с плодове са концентрирани в Мазовия (регион Оголее), в Любелското войводство, в района на Сандомиеж, както и в Великополска и Лодинското войводство. Основно пшеница, както и захарно цвекло и рапица по-често се срещат в югоизточните и западните части на страната и в района на Жулави и Вармия.

Развъждането на млечен едър рогат добитък е съсредоточено главно в следните Области: Подласие, Мазовецкие, Вармийско-Мазурские и Виелкополские, а свинете в Виелкополские и Куявско-Поморские. По-големи стада овце се срещат само в планинските райони на Малополското воеводство и Подкарпадские.

Като актуални проблеми в селското стопанство могат да бъдат посочени значителното увеличаване на цените на земеделските продукти и продължителната суша.

Риболовът в Полша е разделен на два основни подсектора - риболов в Балтийско море и океански риболов. Секторът е изцяло подчинен на директивите на ЕС и се определят всяка година квоти за риболов. Годишно в Балтийско море се ловят около 110 хил. тона, като значително се е подобрила рентабилността. Океанският риболов дава около 69 хил. тона риба, главно от водите на Западна Африка.

В края на 2020 г. полският риболовен флот се състои от 823 кораба (с четири по-малко от предишния). Състои се от два траулера, 124 фрези и 697 рибарски лодки. През 2020 г. от Балтийските води са уловени 130 хиляди. тона риба, тоест близо 11 процента по-малко от предходната година.

Енергетиката в Полша традиционно се базира на изгарянето на каменни и лигнитни въглища, откъдето се произвежда 96% от енергията (56% от каменни въглища, 40% от лигнитни въглища).

Басейни, от които се добиват каменни въглища:

1. Валбжиски Басейн (Долношлонски) - добивът е ограничен поради неговата нерентабилност и трудни условия за експлоатация.
2. Горношлонски Промислен Окръг - разполага с най-добрите минно-геоложки условия. От там произлиза над 95% от добива на каменни въглища.
3. Любелски Басейн - не е от основно значение предвид факта, че се характеризира с неблагоприятни хидрогеологични условия.

В средата на миналия век на въгледобива се е основавала цялата стратегия за развитие на полската икономика. През 70-те години на XX век Полша е била вторият износител на каменни въглища в света, след САЩ. През 90-те години настъпва значителен спад в значението на тази суровина. Днес Полша заема позицията на т. нар. „отслабващ износител”. Въглища се изнасят към страните от Западна Европа и Украйна, но въпреки това те са неконкурентни на международния пазар - по-скъпи са в сравнение с внасяните въглища от ЮАР, САЩ или Австралия. Размерът на полския износ възлиза на около 22,6 млн. тона годишно.

На територията на Полша се намират 5 мини за добив на лигнитни въглища, но само три от тях са в експлоатация. Най-големите басейни се намират в Белхатов, в които е концентриран над 50% от националния добив на лигнитни въглища. Разположението на електроцентралите, на първо място, е свързано с наличието на въглища. 1/3 от енергията в Полша произлиза от Горношлонския промислен регион, където по-големите електроцентрали са Рибник и Яворжно. Вторият критерий за разположението на електроцентралите е наличието на вода, при което електроцентралите се разполагат около пълноводни реки, както са електроцентралите в Поланиец, Коженице и Остроленка. 20% от електроенергията в Полша доставят електроцентралите в Белхатов, използваща лигнитни въглища. Освен това, голямо значение имат електроцентралите в Туров, Конин, Адамов и Понтнов. Открити са нови залежи от въглища в околностите на Белхатов.

Значително количество електро- и топлоенергия произвеждат електроцентралите във Варшава и Лодз и хидроцентралите: Жарновице, Порабка-Жар, Солина, Влоцлавек и Гжибово. Трябва да отбележим, че в последните години се изграждат все повече малки хидроцентрали (с малки мощности), разположени около малки реки.

На територията на Полша се намират също така и малки залежи на нефт, които са без голямо значение за националната икономика. 98% от националното потребление на нефт се задоволява

от внос, а неговото изразходване възлиза на 18,9 млн. тона годишно. На територията на Полша се намират седем рафинерии, сред които най-голяма е рафинерията в град Плоцк. Тук следва да се подчертае, че две от водещите нефтопреработвателни предприятия, Орлен и Лотос, са държавни и се развиват с изключително добри темпове, което ги прави водещи в тази област в ЦИЕ. Орлен придоби рафинерии в Литва и в Чехия, като постоянно ги развива.

Полша предприема стъпки за разширяване на мрежата от газопроводи със съседите и развитие на възможностите за реверсиране на газопотока в полския участък от газопровода Ямал - от Русия до Германия през Беларус и Полша, като целта е да се осигури внос на природен газ от Запад, в случай на криза подобна на тази с прекратяване доставките на газ от Русия. Полша е против реализацията на проекта „Северен поток-2“, който застрашава доставките на газ през газопровода Ямал.

В края на 2015 г. бе завършен терминала за втечен природен газ на брега на Балтийско море, недалеч от границата с Германия /Швиноуйшче/. Довършването на газовото пристанище придобива огромно значение за Полша. През него ще могат да се внасят годишно 5 млрд. м³ (впоследствие 10 млрд. м³) природен газ, което е около 50% от сегашния внос на страната от Русия. Съоръжението се състои от газово пристанище, газопровод и най-големият вълнолом в Европа. Стойността на проекта е около 1 милиард евро. Коридорът Север-Юг е концепция, поддържана от ЕС, за свързване на газопроводите от ЙХС терминал в Швиноуйшче, Чехия, Словакия, Унгария до планирания ЙУС терминал в Хърватия. Благодарение на него природния газ ще може да тече свободно между страните, участващи в проекта, както и да намали тяхната зависимост от доставките от Изтока. През месец декември 2015 г. беше направена първата доставка на газ от Катар до терминала в Швиноуйшче. Актуално се реализират и доставки от САЩ. Реализацията на този проект доведе до фактическа диверсификация на изворите на доставка. Полша произвежда малък % от нужния й газ, останалата част трябва да бъде закупена от други държави. До този момент основната част от липсващото количество се купуваше от Русия. Газовият терминал в Швиноуйшче актуално може да осигури 50 % от газовите нужди на полската държава. Терминалът в Швиноуйшче е първата част от проекта наречен „Северна Врата“, който следва да осигури газ от Норвегия и Дания чрез „Балтик Пайп“ (газопровод, който трябва да свърже Полша и Дания). Реализацията на този проект ще позволи на Полша да не ползва руски газ. Полша планира да внася газ от Норвегия и Дания от 2022 г., когато изтича договора за доставка на газ между Полша и Русия. За целта до 2022 г. е нужно да бъдат свързани газовите системи на Полша, Дания и Норвегия, чрез изграждането на газопровод. През 2019г. правителството предприе конкретни мерки за увеличаване на капацитета на терминала 7,5 млрд. м³.

Промишленост

Промислено производство

Полското промислено производство 2021 е над 10 процента по-високо от изминалата година.

В периода януари - август т.г. продаденото промислено производство е с 16,4% по -високо в сравнение със същия период на предходната година, когато е отчетено намаление с 4,5%.

След като елиминира влиянието на сезонните фактори, през август т. г. продаденото производство на промишлеността е с 10,7% по-високо в сравнение със съответния месец на предходната година и с 0,3% по -ниско в сравнение с юли тази година.

Във всички големи промишлени групи има увеличение на производството на годишна база. Производството на междинни стоки се е увеличило с 19,3%, стоки, свързани с енергопотреблението - с 11,8%, дълготрайни потребителски стоки - с 10,6%, производствени стоки - с 6,9%, и нетрайни потребителски стоки - с 6,3%.

По предварителни данни през август тази година спрямо август 2020 г. е регистрирано увеличение на продаденото производство (в постоянни цени) в 29 (от 34) индустриални сектора, вкл. в производството на метални изделия - с 28,4%, химикали и химически продукти - с 25,3%, машини и оборудване - с 24,9%, метали - с 24,6%, хартия и изделия от хартия - с 23,6%, изделия от дърво, корк, слама и ракета - с 18,8%, продукти от други неметални минерални суровини - с 18,5%, при производството и доставката на електричество, газ, пара и топла вода - с 16,1%.

Цени

Намаление на продаденото промислено производство, в сравнение с август миналата година, се наблюдава в 5 секции, включително производството на моторни превозни средства, ремаркета и полуремаркета - с 12,9%.

Заетост и възнаграждение

През август 2021 г. средната заетост в сектора на предприятията е по -висока с 0,9% и възлиза на 6352,0 хил., Докато средната месечна заплата е по -висока с 9,5% и възлиза на 5 843,75 PLN (брuto)

В Полша съществуват райони с концентрация на промишлени предприятия, като те могат да бъдат както от един и същ бранш така и много разнородни. Главните промишлени райони на

Полша са следните:

1. Горношльонски промишлен район (ГПР) - най-големия и най-индустриализирания район в страната. Основните градове са Катовице (център на района), Битом, Сосновец, Хожув, Заверчие, Глишице. В ГПР се произвежда 1/5 от промишлената продукция на Полша. Той е възникнал около залежи на каменни въглища и оловни и цинкови руди. Отличава се с голяма диверсификация на промишлената продукция.
2. Варшавски промишлен район (ВПР) с основни градове Варшава, Урсус, Прушков, Журадков, Пиасечно, Скиерневице. Характеризира се с разнообразна продукция като преобладават потребителските стоки. Възникнал е около развитието на столицата Варшава и се отличава с висококвалифицирана работна ръка.
3. Старополски промишлен район (СПР) с основни градове Радом, Киелце, Скаржиско Каменна, Стараховице. Тук е съсредоточена металургичната промишленост и преработка на стомана и чугун.
4. Лудзки промишлен район (ЛПР) с основни градове Лудж, Зגיעж, Пабианице, Сиерадз, Озорков. Тук е съсредоточена текстилна промишленост, фармацевтиката и високотехнологични производства на оптични кабели.

Металургичната промишленост

- Добива на стомана и чугун се базира основно на вносна суровина. Най-големите заводи са - Катовице, Домброва Гурнича, Сенджимир, Светохловице, като някои от тях са собственост и на чуждестранен капитал - основно Арселор Митал;
- Добив на олово и цинк в следните предприятия - Буковно, Тжебиния, Пиекари Шльонские, Битом и Олкуш. Полша произвежда 0,8% от световното производство на олово;
- Добив на мед в следните предприятия Жуковице, Орск, Легница, Чеховице. Полша е важен производител на мед като изнася продукцията си и в Китай. Добивът на мед е свързан и с добива на сребро;
- Алуминий се произвежда в Скавина и Конин. Тези две предприятия задоволяват 50% от потребностите на страната, останалите 50% са внос.

Преработвателна промишленост

Преработвателната промишленост в страната обхваща много отрасли, които доставят крайни продукти до потребителите. С най-голям дял са производство на ел. машини и апарати (23%), хранително-вкусовата (26,5%) и химическата (18%).

Производството на ел. машини и апарати е един от най-развитите отрасли на полската индустрия. От направения анализ на финансовите резултати на отделните отрасли се вижда, че в сегашните икономически условия по-добре се справят отрасли произвеждащи ел. машини, ел. апаратура, прецизни устройства и инструменти от чисто машиностроителните предприятия. Основните отрасли са концентрирани както следва:

- Металообработване - Биалисток, Варшава, Радом, Олкуш, Люблин, Вроцлав, Мишков, Крашник, Пониатов, Влоцлавек, Краков, ГПР, Ченстохова;
- Машиностроене - ГПР, Варшава (Урсус), Прушков, Познан, Бидгошч, Елблонг, Бжег, Груджиондз, Миелец, Краков, Кутно, Люблин, Плоцк, Слупск, Биелско Биала, Горлице, Рацибож, Нова сол;
- Електрическа и електротехническа промишленост - Вроцлав, Варшава, Нови Сонч, Пиасечно, Гданск, Биалисток, Млава, Чиешин. Отрасълът произвежда широка гама продукти в това число компютри, радио и телевизионни приемници. В полските предприятия са инвестирани такива концерни като Сименс, Кьртис и Алкател;
- Автомобилостроене - Биелско Биала (Фолксваген), Люблин, Санок (АиТозап), Ласковице (lelex), Шчечин, Вроцлав (Волво), Гливице (Оре1), Стараховице, Гдиня, Гданск, Познан (Соларис);
- Самолетостроене- Швидник, Нови Сонч, Дебица, Миелец, Олцин, Слупск;
- Корабостроене - Гдиня, Гданск, Шчечин.
- Локомотиви, вагони, трамваи - Вроцлав, Познан, Хожув, Бидгошч, Свидница.

Химическа промишленост обхваща:

- нефтопреработвателната промишленост със рафинерии в Гданск, Плоцк, Ясло, Кросно, Горлице, Тжебиния и Чеховице;
- каучукови изделия в т. ч. автомобилни гуми;
- пластмаси и синтетични влакна;
- фармацевтика;
- изкуствени торове;
- лакове и бои.

- **Данъчна система**

Полша има добре развита данъчна система. Отговорното ведомство по данъчните въпроси е Министерството на финансите. Актуално Данъчната и Митническата администрация са обединени в една служба.

Данъците в Полша могат да се обобщят в следните групи:

Преки данъци от:

- физически лица;
- юридически лица;
- наследство и дарения;
- селскостопанска дейност;
- гори;
- недвижими имоти;
- транспортни средства;
- тонаж;
- добив на определени суровини.

Непреки данъци от:

- ДДС;
- Акциз;
- Хазарт.

Данък ДДС в Полша от 01.01.2011 г. е 23%, като за някои стоки и услуги той е намален на 8% и 5% (с 5% ДДС се облагат всички хранителни стоки, книги и списания). Съществува и ДДС 7%, когато се купува селскостопанска продукция директно от производителя. Юридическите лица се облагат с данък 19%. Физическите лица се облагат с данък 19%.

Високо следва да се оценят действията на полското правителство по отношение на множеството предприети мерки свързани с уплътняването на данъчната система. Настъпилите промени, доброто развитие на икономиката и същественото увеличение на социалните разходи

водят също така и до промени в данъчната система. Като пример трябва да бъдат посочени:

Нов данък - солидарност

Заможните данькоплатци усетиха последиците от новата идея на правителството през 2020 г. Новият данък е отговор на исканията на протестиращите в Сейма лица с увреждания и техните попечители. Част от доходите на най-богатите данькоплатци ще създадат фонд за подпомагане на хората с увреждания. Той ще се захранва от два източника: 0,15 процента от вноски внасяни във фонда по труда и данък от 4 процента за най-богатите. Данъкът за солидарност се заплаща от данькоплатците, чийто годишен доход надхвърля 1 милион злоти. Излишъкът над прага от 1 милион злоти/год. се облага с данък 4%. Министерството на финансите изчислява, че годишната сума за финансиране на фонда ще достигне 2 милиарда злоти.

Изходен данък или данък за трансфер на бизнес

Това е данък върху нереализираните печалби във връзка с прехвърлянето на активи на дружеството в друга държава. Законодателят посочва случаите на загуба на държавата върху данъка от дохода съгласно настоящото седалище или мястото на дейност на данькоплатеца (Полша). Въпреки че точните разходи за преместване на бизнеса все още не са известни, неофициално бе прието данъчното облагане на доходите от нереализирани основни печалби на ниво основни ставки на корпоративен данък. Въвеждането на изходен данък произтича от необходимостта от прилагане на директивата за ЛТЛО на ЕС.

Малък корпоративен данък за малък бизнес.

Намаление на ставката на корпоративния данък от 15% на 9% е един от елементите на основната програма на правителството. Обявеното намаление на данъка през 2019 г. ще обхване само онези компании, при които стойността на приходите от продажби не надвишава еквивалента на 1,2 милиона евро за дадена данъчна година. Намалената ставка на корпоративния данък ще бъде достъпна и за компаниите, които стартират своя бизнес. Законопроектът съдържа и разпоредби, които предотвратяват използването на намалена ставка на корпоративния данък за предприемачи, които например са разделили съществуващо предприятие, за да се възползват от това облекчение. Това е поредното намаление на корпоративния данък, през 2017 г. ставката спадна от 19 на 15 процента. Министерството изчислява, че реформата ще обхване над 400 000 фирми. Също така трябва да бъде стимул за избора на тази форма на търговска дейност.

Промени в облагането на криптовалюти

Изменението в Закона регламентира въпросите за данъчното облагане на приходи от виртуална

валута. Приходите от търговия с криптовалюти ще бъдат включени в приходите от капиталови печалби при изчисляване на корпоративния данък. Новите правила въвеждат ставка в размер на 19 процента. Това решение обаче беше временно, т.е. беше в сила до 30 юни 2019 г., защото - както твърди законодателят - е необходим „задълбочен анализ на феномена на виртуалните валути“.

4. Привлечени преки чуждестранни инвестиции и местни инвестиции в чужбина

- Привлечени преки чуждестранни инвестиции

Тяхното ниво също беше повлияно от пандемията, която предизвика промени в оценката на инвестициите в някои области. В дигиталната индустрия увеличението на оценките беше 20%, в здравеопазването (включително фармацевтичното производство) с 8%, но оценката на инвестициите в банковия сектор спадна с 26% за същия период. Промените в оценките също са резултат от промени в рентабилността на инвестициите. През 2020 г., за първи път след кризата 2008-2009 г., бе отбелязан значителен спад на номиналния доход. По това време този спад възлиза на почти 42%, този път само на 6%, до 84,2 млрд. PLN. Въпреки спада на доходите, бяха записани рекордно високи реинвестирани печалби, а съответният спад декларира дивиденди и начислени лихви. Най-големите суми на задължения, дължащи се на директни инвестиции в Полша, се падат на предприятия, представляващи промишлена преработка (308,2 млрд. PLN, раздел В), търговия (141,6 млрд. PLN, раздел Г) и финансови дейности (116,6 млрд. PLN, раздел К)

В географската структура на чуждестранните инвеститори все още има значителен дял от инвестиции от държави, в които са регистрирани субекти със специално предназначение, използвани за инвестиции в Полша. Това се доказва от относително високите задължения към инвеститорите от Холандия (207,0 млрд. PLN) и Люксембург (123,1 млрд. PLN). Водещите инвеститори също са държави, които инвестират без посредници, като Германия (162,6 млрд. PLN) и Франция (79,2 млрд. PLN). В допълнение към явленията, свързани с пандемията, си струва да се обърне внимание на структурните промени в преките чуждестранни инвестиции, свързани с адаптацията на чуждестранните инвеститори към климатичната трансформация. Инвестициите в компании, произвеждащи акумулатори и акумулатори за превозни средства, вече представляват 15% от стойността на инвестициите в автомобилната индустрия, въпреки че преди две години стойността на инвестициите в тази индустрия беше близо до нула. Оценката на инвестициите от нерезиденти в конвенционална енергия също е близо до нула, докато стойността на инвестициите във възобновяеми енергийни източници вече е над 11 милиарда злоти, основно тези инвестиции са свързани с вятърни паркове.

5. Външна търговия

- Членство в международни търговски и финансови организации

Световна търговска организация, ОИСР, Световна банка, МВФ

- Данни за външната търговия на страната. Географско разпределение на външната търговия, основни външнотърговски партньори. Основни стоки по вноса/износа на страната

Актуално състояние

Полският износ, изчислен в евро, се е увеличил с над една пета (21.9%) през първите седем месеца на 2021 г. Според Централното статистическо управление в сряда в периода от януари до юли стойността на износа е бил 160,2 млрд. Евро.

Увеличаването на динамиката на износа е свързано с миналогодишното блокиране, въведено поради пандемията в повечето страни. В резултат на това динамиката се изчислява на ниската миналогодишна база.

След седем месеца на 2021 г. не е отбелязан спад на износа или вноса сред основните търговски партньори на Полша в сравнение с първите седем месеца на предходната година. Според Централното статистическо управление оборотът с десетте най -важни пазара е 65 %. износ, а общият внос - 64,6 на сто.

Германия остава най-важният икономически партньор на Полша, като дялът на общите чуждестранни продажби на полски стоки е на ниво от 28,6%: през първите седем месеца на тази година стойността на износа за германския пазар достигна 45,9%, което в сравнение с г / г означава увеличение с 22.5 процента Износът за Франция е втори по обем - 9,4 млрд. евро и ръст от 26,9%, докато последното място на подиума е заето от Чехия: седеммесечният износ за тази страна също възлиза на 9,4 млрд. евро и се увеличи с 20,8 процента.

От друга страна, заплахата за увеличаването на износа може да бъде недостиг на суровини, материали и компоненти, както и увеличение на цените, напр. енергия. Прекъсванията в доставките на електронни компоненти от Азия, както и очакваните по-нататъшни вълни от пандемията, ще повлияят негативно на изпълнението на поръчките. За предприемачите, особено чуждестранните, решенията за разширяване на производствения им капацитет може да се окажат много трудни поради нестабилността на икономическото законодателство и данъците. В резултат на това изпълнението на планираните инвестиции е несигурно. Колебанията по този въпрос ще бъдат усложнени от все по-голямото дестабилизиране на социално-политическата ситуация в Полша.

6. Развитие на търговско-икономическите отношения с България

- Данни за развитието на стокообмена /в табличен вид/

1. СТОКООБМЕН (в млн. евро)

ГОДИНА	СТОКО-ОБМЕН	РЪСТ %	ИЗНОС	РЪСТ %	ВНОС	РЪСТ %	САЛДО
2006	539.6	57.69	177.8	72.12	361.8	51.44	-184.0
2007	652.3	20.89	222.2	24.97	430.1	18.88	-207.9
2008	823.5	26.25	289.5	30.29	534	24.16	-244.5
2009	556.27	-32.45	183.74	-36.53	372.53	-30.24	-188.79
2010	670.38	20.51	267.53	45.60	402.85	8.14	-135.32
2011	807.921	20.51	360.325	34.96	447.595	10.91	-87.27
2012	922.264	14.1	363.186	0.8	559.077	25.0	-195.891
2013	1 134.954	23.1	404.246	11.3	730.708	31	-326.462
2014	1 162.178	2.4	453.775	12.3	708.403	-3.1	-254.628
2015	1 351.725	16.4	529.207	16.68	822.518	16.11	-293.312
2016	1 642.208		585.793		1056.416		-470.623
2017	1 722.308	4.8	629.778	7.2	1092.530	3.4	-462.752
2018	1721.099	-0.1	651.418	3.4	1069.680	-2.1	-418.261
2019	1792.920	4,2	645.824	-0,8	1147.096	7,3	-501.272
2020	1831.801	2.2	695.118	7.6	1136.682	-0.9	-441.563
1-6 м. 2020	839.015		320.595		518.420		-197.825
1-6 м. 2021	1073.221	27.9	415.404	29.6	657.817	26.9	-242.412

През първите шест месеца на 2021 г. износът е 415.404 млн. евро, това е 11. място и увеличение с 30%. Вносът възлиза на 657.817 млн. евро, това е 10. място и увеличение с 27%. Стокообменът възлиза на 1073.221 млн. евро, отбелязва увеличение с 28%, това е 3% дял от целия ни стокообмен за периода. Салдото е отрицателно с -242.412 млн. евро.

През 2020 г. износът е 695.118 млн. евро, това е 10. място и увеличение с 7.6%. Вносът е 1136.682 млн. евро, това е 10. място и незначителен спад от -0.9%. Общият стокообмен възлиза на 1831.801 млн. евро, като има ръст от 2.2%, а салдото е отрицателно с -441.563 млн. евро.

През 2019 г. износът възлиза на 645,824 млн. евро, това е 13. място и спад с -0,8%. Вносът е 1147,096 млн. евро, това е 11. място и увеличение със 7,3%. Стокообменът е 1792,920 млн. евро, ръст от 4.2% и дял от 2.8% от целия ни стокообмен за периода. Салдото е отрицателно с -501,272 млн. евро.

Като цяло стокообменът се характеризира със стабилни нива при постоянни стокови групи и позиции, и с устойчив растеж през последните години.

2. ИНВЕСТИЦИИ

По данни на БНБ към края на юни 2021 г. преките полски инвестиции в България са в размер на 296.0 млн. евро.

През 2017 г. те са -63.4 млн. евро. През 2018 г. полските ПЧИ у нас са 16.6 млн. евро.

През 2019 г. полските ПЧИ у нас са 51.0 млн. евро.

През 2020 г. те са 10.6 млн. евро по данни на БНБ.

През първите три месеца на 2021 г. те са 8.0 млн. евро, а през второто тримесечие са 6.6 млн. евро.

Полски ПЧИ в млн. евро

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
4.8	36.2	-15.6	18.3	9.0	11.9	11.3	-14.0	-63.4	16.6	51.0	10.6

Туризм

През първите шест месеца на 2021 г. полските туристи у нас са 43 166 души, това е 7. място (3. място в ЕС – след Румъния и Гърция, и пред Германия). Има увеличение със 65.2%.

Въвеждането на Единната система за туристическа информация променя метода за отчитане на броя на туристите. Поради тази причина броя на туристите през 2020 г. не е съпоставим с предходни години.

През 2020 г. над 85 хил. полски туристи са пренощували в местата за настаняване в България по данни от ЕСТИ. Основната част от тях са пристигнали в България с цел морски или бизнес туризъм. По данни на НСИ отчетеният спад на полски туристи за периода януари – декември 2020 г. е 74%, като проучването на НСИ обхваща места за настаняване с 10 и повече легла.

През 2019 г. полските туристи у нас са 420 980 души, това е 9. място (5. място в ЕС) и лек спад от 1% или с 4259 души. Българските туристи посетили Полша за този период са 76 144, това е 14. място и увеличение с 3.1% или със 2295 души.

През 2018 г. полските туристи у нас са 425 239 души, това е 7. място (4. място в ЕС) и увеличение със 7.9% или с 31 157 души. Българските туристи посетили Полша за същия период са 73 849 души, това е 14. място и увеличение с 10.5% или с 7 013 души.

Налице са възможности за подобряване на съществуващата стокова структура на стокообмена, чрез увеличаване дела на изнасяните от нас:

- вина и вермути,
- мото и електрокари, медикаменти,
- замразени плодове и зеленчуци,

- доматен концентрат

Стоки с потенциал за реализация :

- манганова руда,
- бетонит и перлит,
- калцинирана сода,
- билки,
- бяло саламурено сирене

Правно-нормативна база и полезни бизнес контакти

1. Спогодба за избягване на двойното данъчно облагане. Подписана през м. април 1994 година.
2. Спогодба за взаимно насърчаване и защита на инвестициите. Подписана през м. април 1994 г., в сила от 9.03.1995 г.

Официални електронни страници, в които може да се намери информация за митнически и данъчен режим на страната, основните местни закони, регламентиращи външноикономическата и стопанска дейност.

Линк към списък със страниците на всички министерства:

<https://www.gov.pl/web/gov/ministerstwa>

Полска Агенция за Инвестиции: <https://www.paih.gov.pl/en>

Полска Данъчно-Митническа Служба: <https://www.gov.pl/web/kas>

Основни закони, преведени на английски език - <http://www.uzp.gov.pl>

Контактна информация за водещите местни търговско-промишлени палати, стопански камари и браншови организации

<http://www.kig.pl> – Национална стопанска камара

<https://pracodawcyugr.pl/> - Работодавци ПЛ. Най-голямата и най-старата организация на работодатели

- **Координати на българската дипломатическа мисия (СТИВ) и почетни консулства в страната**

Координати на дипломатическата мисия във Варшава

Al. Ujazdowskie 33/35, -00-540 Warszawa, Poland
Тел: 00 48 22 629 40 71, Факс: 00 48 22 628 22 71

Служба по търговско-икономическите въпроси Варшава
тел + 48 00 48 22 629 40 71; mob.: +48 602 763 100
електронен адрес: y.draganchev@mi.government.bg

Български почетни консули в страната

Почетен консул на Република България в страната
Ян Хоростковски (Jan Chorostkowski)
гр. Вроцлав
Konsulat Honorowy Republiki Bułgarii
Адрес: ul. Piotra Skargi 7/1, 50-082 Wrocław, Polska
Тел.: +48 71 783 39 28/ +48 71 346 01 36
Факс: +48 71 367 77 47/ +48 71 346 01 36

Почетен консул на Република България в гр. Гданск, Република Полша
Ян Стравински (Jan Strawinski)
гр. Гданск
Konsulat Honorowy Republiki Bułgarii
Адрес: ul. Ołowianka 3A, 80-751 Gdansk, Polska
тел. +48 605-81-81-81
E-mail: konsulat.bulgaria@wp.pl

Почетен консул на Република България в гр. Бялисток, Република Полша
Витолд Карчевски (Witold Karczewski)
гр. Бялисток
Konsulat Honorowy Republiki Bułgarii
Адрес: ul. Antoniukowska 7, 15-001 Białystok, Polska
тел. +48 85 652 56 45, +48 85 7487010

Почетен консул на Република България в гр. Катовице и гр. Ченстохова, Република
Полша
Януш Затон (Janusz Zaton)
Адрес на почетното консулство в гр. Катовице
42-241 Katowice
ul. Hutnicza 10
Tel. +48 32 360 23 39; Mobil: +48 602 199 730
e-mail: pzaton@wulkansa.com.pl
Адрес на почетното консулство в гр. Ченстохова
42-200 Czestochowa ul. Tartakowa 31/33
Tel. +48 34 361 55 54; Mobil: +48 602 199 730
e-mail: pzaton@wulkansa.com.pl

Почетен консул на Република България в гр. Краков, Република Полша
Виеслав Новак (Wieslaw Nowak)
Honorowy Konsulat Republiki Bułgarii w Krakowie
ul. Kazimierza Czapieskiego 3, 30-048 Kraków
tel./fax: + 48 12 633 18 91

e-mail: honorowy.konsul@bulgaria.krakow.pl

Варшава, 15.10.2021г.

Изготвил: Йордан Драганчев

СТИВ-Варшава